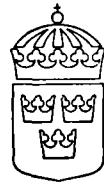

Regeringens proposition

1989/90: 125

med förslag om tilläggsbudget II till
statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Prop.
1989/90: 125

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 15 mars 1990 för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Allan Larsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för innevarande budgetår. De anslag som begärs uppgår till drygt 777 milj. kr. De största anslagen går bl. a. till byggnadsstyrelsen för investeringar och till särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland.

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Lööw, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsråden Larsson, Freivalds, S. Andersson, Thalén, Lindqvist, G. Andersson, Persson, Göransson, Hellström, Lööw, Lönnqvist, Molin, Wallström, Dahl

---

Proposition med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Statsrådet Larsson anför:

Riksdagen (rskr. 1989/90:110) har på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 tagit upp de utgiftsanslag som specificerats i bilagan till finansutskottets betänkande 1989/90:FiU13.

Regeringen har i ett antal propositioner föreslagit riksdagen att anvisa ytterligare anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för innevarande budgetår. Det gäller prop. 1989/90:62 om insatser för aktiv rehabilitering och arbetslivsfondens verksamhet, m. m., prop. 1989/90:65 om statliga lån till Göteborgs och Malmö kommuner, prop. 1989/90:66 om särskilda regionalpolitiska insatser i Blekinge län m. m., prop. 1989/90:108 om ersättning till vissa efterlevande i samband med flygolyckan i Oskarshamn den 8 maj 1989 och prop. 1989/90:76 om regionalpolitik för 90-talet. Föreslagna anslag i dessa propositioner uppgår till sammanlagt 2 003,5 milj. kr. varav 1 500 milj. kr. avser lån åt de båda storstadskommunerna.

De ytterligare medelsbehov utöver gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som bör tas upp i detta sammanhang bör sammanfattas i en gemensam proposition angående utgifter på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90. Denna proposition bör föreläggas riksdagen nu. Skulle anslagsframställningar därutöver på tilläggsbudget för innevarande budgetår visa sig ofrånkomliga bör dessa föreläggas riksdagen vid en senare tidpunkt.

Statsråden föredrar frågor om förslag till anslag på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m. m. Anförandena redovisas i underprotokollen för ifrågavarande departement.

Statsrådet Larsson avslutar:

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 och vidta åtgärder i enlighet med de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder och de ändamål som de har hemställt om.

Regeringen beslutar vidare att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen enligt följande:

Justitiedepartementet	Bilaga 1
Utrikesdepartementet	Bilaga 2
Socialdepartementet	Bilaga 3
Kommunikationsdepartementet	Bilaga 4
Finansdepartementet	Bilaga 5
Utbildningsdepartementet	Bilaga 6
Jordbruksdepartementet	Bilaga 7
Arbetsmarknadsdepartementet	Bilaga 8
Bostadsdepartementet	Bilaga 9
Civildepartementet	Bilaga 10
Miljö- och energidepartementet	Bilaga 11
Anslagsförteckning	Bilaga 12

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990.

Föredragande: statsrådet Freivalds

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Andra huvudtiteln

F. Rättshjälp m. m.

[1] F 7. Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital m. m.

I statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisades under denna anslagsrubrik ett reservationsanslag av 7 300 000 kr. Från anslaget betalades kostnaderna för nedläggning av en allmän advokatbyrå och ett filialkontor till en allmän advokatbyrå.

På anslaget finns en utgående reservation av 1 390 000 kr.

För innevarande budgetår finns inte något anslag för motsvarande ändamål upptaget i statsbudgeten.

Föredragandens överväganden

I 1989 års budgetproposition lämnades en redogörelse för en utvärdering av verksamheten vid de allmänna advokatbyråerna (prop. 1988/89: 100 bil 4 s. 81 ff). Som en slutsats av utvärderingen fann jag att de allmänna advokatbyråerna i Karlskrona och Vänersborg borde läggas ned. Dessa byråer hade under en följd av år gått med underskott och det fanns inte något som talade för en resultatförbättring vid fortsatt drift. Verksamheten hade i allt större utsträckning finansierats med hjälp av den rörliga kredit som de allmänna advokatbyråerna disponerar i riksgäldskontoret.

Riksdagen delade min bedömning att byråerna i Karlskrona och Vänersborg borde läggas ned (JuU 1988/89: 18, rskr. 190).

Domstolsverket har på regeringens uppdrag nu avvecklat verksamheten vid byråerna. Verksamheten upphörde i Vänersborg den 30 november 1989 och i Karlskrona den 15 december 1989. Någon personal finns nu inte kvar vid byråerna.

Domstolsverket har beräknat kostnaderna för nedläggningen till 8,15 milj. kr., varav ca 5,2 milj. kr. faller på Karlskronabyrån och återstoden på byrån i Vänersborg. Huvuddelen av kostnaderna, ca 6,3 milj. kr., avser utbalanserade underskott, dvs resultatet av de samlade förlusterna av verksamheten vid de båda byråerna.

Underskotten belastar nu den rörliga krediten och drar därmed fortlöpande räntekostnader. Ett kvarstående underskott skulle påverka de övri-

ga byråernas rörelseresultat och därmed bl. a. strida mot principen att varje byrå skall utgöra en egen resultatenhet inom den allmänna advokatbyråorganisationen. Mot denna bakgrund anser jag att medel snarast bör tillföras för att täcka kostnaderna för den nu nedlagda verksamheten. Jag förordar därför att ett särskilt anslag, Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital m.m., förs upp i statsbudgeten även för innevarande budgetår och att medel – med beaktande av den reservation som återstår från budgetåret 1988/89 – anvisas i enlighet med vad jag nu anför.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 6 760 000 kr.

H. Diverse

[2] H 5. Allmänna val

Sedan år 1976 kan invandrare som bott i Sverige i minst tre år rösta och väljas till kommunala församlingar. Särskilda medel har anslagits för information till invandrare för att stimulera dem att utnyttja denna sin rösträtt. Senast skedde det vid 1988 års val.

Riksdagen har för budgetåret 1989/90 under anslaget Allmänna val anvisat 1 757 000 kr. för kostnader med anledning av 1991 års val. I årets budgetproposition har under samma anslagsrubrik för budgetåret 1990/91 begärts 35 500 000 kr. för kostnader för 1991 års val. Av dessa belopp kommer som vid tidigare val en viss del att avsättas för information till invandrare. Denna valtekniska information kommer inför 1991 års val att ha samma omfattning som vid 1988 års val. Riksskatteverket svarar för informationen i samråd med invandrarverket.

Inför 1988 års val anvisade riksdagen genom ett tilläggsanslag för budgetåret 1986/87 under andra huvudtiteln Allmänna val (prop. 1986/87: 109 bil. 1, KU 32, rskr. 255) 10 milj. kr. för stöd till partier för information till invandrare.

Jag förordar att 12,4 milj. kr. anvisas för motsvarande information vid 1991 års kommunalval.

Medlen fördelas av regeringen. Fördelningen bör ske efter samma principer som tillämpats inför 1988 års val.

Utöver här föreslagna åtgärder kommer information till invandrare inför 1991 års val att ges genom invandrarorganisationerna och studieförbunden. Medel för sådan information föreslås i denna proposition bli anvisade under anslag under arbetsmarknadsdepartementets och utbildningsdepartementets huvudtitlar.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Allmänna val* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 12 400 000 kr.

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Tredje huvudtiteln

D. Information om Sverige i utlandet m. m.

D 2. Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet

Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår tagits upp ett reservationsanslag på 42 491 000 kr. Vid ingången av detta budgetår fanns dessutom en medelsreservation om 18 414 540 kr. Radio Swedens budgetår sammanfaller med kalenderåret. Dessa medel var budgeterade för kostnaderna för det andra halvåret av kalenderåret 1989.

Från anslaget bekostas den programverksamhet för utlandet som bedrivs av den enhet inom Sveriges Riksradio AB som går under benämningen Radio Sweden (tidigare Utlandsprogrammet). Vidare bekostas televerkets sändningskostnader för utlandsprogrammen från detta anslag. Den fråga jag nu tar upp berör emellertid inte denna senare del utan kostnaderna för själva programverksamheten.

Kostnaderna för utlandsverksamheten är, liksom all annan programverksamhet inom Sveriges Radio-koncernen, underkastade fördyringar till följd av den allmänna prisutvecklingen. Hittills har utlandsverksamheten kunnat kompenseras för sådana fördyringar inom ramen för detta anslag. Beräkningstekniskt sker detta med tillämpning av ett särskilt index, det s. k. SR-index, som tas fram genom statistiska centralbyråns försorg. Tekniken med SR-index överensstämmer, med mindre modifikationer, med vad som gäller för Sveriges Radio-koncernens avgiftsfinansierade programverksamhet.

Som jag nämnde har det hittills varit möjligt att få utrymme för kostnadskompensationen enligt SR-index inom ramen för det aktuella reservationsanslaget. Så är emellertid inte längre fallet. Kompensationsbehovet för Radio Swedens verksamhetsår 1989 är 1 460 000 kr. och för verksamhetsåret 1990 kan det uppskattas till ca 2 960 000 milj. kr. Även för verksamhetsåret 1991 kan ett behov av kompensation förutses.

Det är ofta svårt att finna en väl fungerande och rimlig metod för att kompensera en verksamhet som finansieras över ett reservationsanslag för inträffade kostnadsfördyringar. Det kan ifrågasättas om den nuvarande tekniken är den i alla lägen bästa. Ett nytt system för anvisande av medel till utlandsprogrammen – som också kan innehålla en teknik för kompen-

sation för ökade kostnader, som är rimlig från såväl statsmakernas som Sveriges Radio-koncernens synpunkt — behövs. Förslag i denna fråga kan emellertid inte föreläggas riksdagen förrän i sådan tid att det kan tillämpas först fr. o. m. budgetåret 1991/92 (motsvarande verksamhetsåret 1992 för Radio Sweden). Jag har emellertid för avsikt att initiera ett arbete som tar sikte på detta. Under tiden bör det hittillsvarande systemet för kostnads-kompensation få tillämpas.

För att programverksamheten skall kunna fortgå utan allvarligare inskränkningar och för att Sveriges Riksradios AB skall kunna kompenseras för kostnadsökningen enligt nuvarande regler behövs ytterligare medel under anslaget. Jag beräknar detta ökade anslagsbehov till 8,7 milj. kr. Medlen bör begäras på tilläggsbudget under innevarande budgetår.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 8 700 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet Thalén

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Femte huvudtiteln

A. Socialdepartementet m. m.

[1] A 2. Utredningar m. m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag på sammanlagt 28,7 milj. kr. Den ingående reservationen under anslaget uppgick till ca 5,0 milj. kr.

Under budgetåret 1989/90 har utredningsverksamheten blivit mer omfattande och kostnadskrävande än vad som förutsågs vid anslagsberäkningen hösten 1988. Allergikutredningens och alternativmedicinetredningens omfattande uppdrag har avslutats senare än beräknat. Bland de utredningar som tillkommit kan nämnas utredningen (S 1989:01) om service, stöd och vård till psykiskt störda och aktionsgruppen för barnomsorgen. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov på ca 3,2 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Utredningar m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 3 240 000 kr.

G. Omsorg om äldre och handikappade

[2] G 12. Omställningsbidrag till hundskolan

I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett anslag på 1 600 000 kr.

Inledning

Enligt riksdagens beslut (prop. 1987/88:126, SOU 24, rskr. 303) är hundskolan en renodlad uppdragsmyndighet med uppgift att mot ersättning tillhandahålla polis- och ledarhundar. Kostnaderna för skolan skall täckas

av intäkter från försäljningen av produkter och tjänster. Av propositionen framgår att veterinärresurserna vid hundskolan skall anpassas till verksamhetens eget behov av djursjukvård.

Regeringen uppdrog i juni 1988 åt statens förhandlingsnämnd att med olika intressenter förhandla om ett övertagande av djursjukhuset vid statens hundskola. Förhandlingarna har slutförts och Sollefteå kommun övertog, i enlighet med ett mellan staten och kommunen träffat avtal, huvudmannskapet för djursjukhuset fr. o. m. den 1 januari 1990.

Föredragandens överväganden

Regeringen godkände den 21 december 1989 avtalet med Sollefteå kommun om ändrat huvudmannskap för djursjukhuset samt övertagande av fast egendom. Enligt avtalet skall staten utbetala ett övergångsbidrag om 1 500 000 kr. till kommunen. Jag föreslår att medel för detta ändamål nu anvisas.

Omställningen av statens hundskola till en renodlad uppdragsmyndighet pågår, och uppbyggnaden av en mer effektiv och kostnadsbesparande organisation och administration förväntas på sikt skapa ekonomisk balans i verksamheten. Under det gångna året har detta arbete försvårats av bl. a. en valpsjukeepidemi, som orsakat ett stort ekonomiskt avbräck för skolan.

I syfte att ge hundskolan möjlighet att med bibehållen tidsplan genomföra omställningsarbetet anser jag att skolan bör kompenseras för de oförutsedda kostnaderna. Jag förordar därför att hundskolan tillförs ytterligare 1 000 000 kr.

Totalt räknar jag nu med ett ytterligare medelsbehov på 2 500 000 kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Omställningsbidrag till hundskolan* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett anslag på 2 500 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet G. Andersson

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet

[1] A 2. Utredningar m. m.

Under anslaget A 2. har i statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisats ett reservationsanslag på 5,3 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1988/89 fanns på anslaget en reservation på 1 909 719 kr. Under budgetåret 1989/90 har utredningsverksamheten blivit mer omfattande och kostnadskrävande än vad som förutsågs vid anslagsberäkningen hösten 1988. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov på 3,1 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till anslaget *Utredningar m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 3 100 000 kr.

B. Vägvesende

[2] B 2. Drift av statliga vägar

I statsbudgeten för budgetåret 1989/90 har anvisats ett anslag om 5 460 milj. kr. (prop. 1988/89:100 bil. 8, TU 15, rskr. 229).

Från detta anslag betalas vägverkets kostnader för drift av statliga vägar och verkets räntekostnader för kredit i riksgäldskontoret för inköp av omsättningstillgångar. Vidare avses från anslaget betalas vägverkets räntekostnader för kredit i riksgäldskontoret för inköp av anläggningstillgångar.

I en skrivelse den 25 januari 1990 redovisar vägverket bl.a. att de investeringar som görs i ADB-utrustning inom vägverket finansieras via trettonde huvudtiteln, anslag B 2. Anskaffning av ADB-utrustning t. o. m. budgetåret 1989/90. Fr. o. m. den 1 januari 1991 (budgetåret 1990/91)

kommer anskaffningen av generell ADB-utrustning att finansieras med lån i riksgäldskontoret och ingå i den låneram om 250 milj. kr. som regeringen beviljat vägverket. För perioden 1 juli 1990 till den 31 december 1990 saknas således finansieringsmöjligheter för anskaffning av generell ADB-utrustning. Vägverket hemställer därför att den i riksgäldskontoret inrättade krediten för finansiering av anläggningstillgångar utökas med 25 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Inom vägverket pågår för närvarande en intensiv ADB-satsning. Erfarenheterna av de hittills gjorda investeringarna är goda. Vägverkets anskaffning av generell ADB-utrustning finansieras till och med budgetåret 1989/90 via trettonde huvudtiteln, anslag B 2. Anskaffning av ADB-utrustning. Jag har i samband med den näringspolitiska propositionen (prop. 1989/90: 88 sid. 255) föreslagit att vägverkets anskaffning av anläggningstillgångar skall ske inom en av regeringen fastställd totallåneram i riksgäldskontoret. Även ADB-investeringar bör enligt min mening inrymmas i denna totallåneram. Enligt nu gällande ordning saknas dock möjlighet för vägverket att finansiera sina ADB-investeringar under andra halvåret 1990. Det är enligt min mening viktigt att den fortsatta utbyggnaden av ADB-utrustning kan fullföljas i enlighet med den fastlagda tidsplanen. Jag föreslår därför att den i riksgäldskontoret inrättade krediten för finansiering av anläggningstillgångar utökas med 25 milj. kr. Krediten kommer därmed att uppgå till totalt 275 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att godkänna den utökning av vägverkets kredit i riksgäldskontoret för finansiering av anläggningstillgångar som jag har förordat.

Utökning av aktiekapitalet inom SweRoad

Riksdagen beslutade år 1982 att vägverket skulle ges möjlighet att via särskilt bolag bedriva konsultverksamhet inom väghållningsområdet (prop. 1981/82: 137, TU 29, rskr. 259). Beslutet innebar att bolaget "Swedish National Road Consulting AB" (SweRoad) registrerades 13 januari 1983. Bolagets aktiekapital uppgick då till 500 000 kr. I december år 1983 godkände regeringen att aktiekapitalet utökades till 2 000 000 kr. genom nyteckning av aktier. Nyteckningen genomfördes under år 1984.

Bolaget bedriver tjänsteexport och säljer svenskt kunnande om vägar, väghållning, trafiksäkerhet samt organiserande av väg- och trafikmyndigheter. Bolaget bedriver samarbete med svenska statliga och kommunala myndigheter, konsulter, entreprenörer och tillverkare av maskiner och utrustning för väghållning.

För närvarande har SweRoad större långtidsuppdrag i bl. a. Botswana, Zimbabwe, Saudiarabien, Laos samt avancerade mätuppdrag i bl. a. USA,

Canada, Australien, England och Spanien. Därutöver utförs mindre uppdrag i ett stort antal U-länder och I-länder.

Vägverket har i skrivelse den 2 februari 1990 hemställt om att möjlighet ges att genom nyemission till ett eller flera svenska privata eller statliga företag med brett utländskt kontaktnät dessa ges möjlighet att bli delägare i SweRoad.

Prop. 1989/90: 125
Bilaga 4

Föredraganden

Inom SweRoad diskuteras för närvarande ett flertal omfattande och enligt min mening intressanta uppdrag. Exempel på sådana uppdrag är:

- * Förhandlingar med SIDA om uppdrag att handlägga mycket stora inköp till biståndsländer.
- * Förhandlingar med världsbanken om ett omfattande fyraårigt uppdrag i Indonesien.
- * Avsevärda utökningar av mätuppdrag med laserbilar och fallviktsmätare är nu föremål för förhandlingar. Till år 1992 har mätningar budgeterats till en kostnad av 65 milj. kr. per år.
- * Ytterligare utgivning av vägkartor planeras.

Jag delar vägverkets bedömning att dessa och andra projekt bör ha god lönsamhet och därför måste ses som mycket intressanta. Projekten kräver dock finansiering under den tid de pågår. För att projekten skall kunna komma till utförande krävs således en höjning av SweRoads egna kapital. Vägverket anger i sin skrivelse behovet av kapitalökningen till storleksordningen 10–15 milj. kr. Denna kapitalökning förutsätts ske genom en riktad emission till överkurs.

Det är enligt min mening angeläget att de ovan beskrivna projekten, liksom ett flertal andra, kommer till stånd och att SweRoads verksamhet kan vidareutvecklas i enlighet med de intentioner som låg till grund för beslutet om bolagets bildande. Något ytterligare ägartillskott från staten bör dock inte påräknas. Jag föreslår därför att en nyemission riktad mot ett eller flera svenska privata eller statliga företag med brett utländskt kontaktnät genomförs. Dessa bolag ges därigenom tillfälle att bli delägare i SweRoad.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna en utökning av det egna kapitalet i SweRoad genom en riktad nyemission till privata företag.

[3] Bolagsbildning av statens järnvägars bussverksamhet

Prop. 1989/90: 125
Bilaga 4

Enligt 1988 års trafikpolitiska beslut skall SJ rekonstrueras och utvecklas till ett modernt, effektivt och kundinriktat tåg företag med en sådan lönsamhet att det kan överleva av egen kraft. I förutsättningarna ligger också att SJ med egna medel har möjlighet att tidigarelägga angelägna banprojekt. För att möjliggöra rekonstruktionen har SJ fått en lång rad befogenheter som ett affärsverk normalt inte har. Avsikten har varit att SJ, genom att sälja ut verksamheter och fastigheter, skall kunna konsolidera sig samtidigt som utrymme skapas för nödvändiga investeringar så att järnvägstrafiken kan utvecklas.

Med hänsyn till de långtgående befogenheterna har riksdagen förutsatt en årlig rapportering. Som tillägg till vad som har anförts i årets budgetproposition vill jag mot denna bakgrund anmäla den omstrukturering som skett av bussrörelsen inom SJ-koncernen. Den tidigare bussdivisionen inom affärsverket har sålunda från den 1 januari 1990 överförs till GDG AB inom SJ:s förvaltningsbolag AB Swedcarrier. Överföringen har skett till bokfört värde. GDG AB har samtidigt namnändrats till SweBus AB och uppdelats i tre dotterföretag, nämligen SweBus Inrikes AB för entreprenadtrafik åt kommuner och länstrafikföretag, SweBus Continental AB för långväga busstrafik inom landet och utomlands samt Alpus AB för övriga verksamheter som karosseritillverkning, gummiverkstäder, kiosker och bensinstationer.

Genom de beslutsbefogenheter SJ fått har man bl. a. möjlighet att från affärsverket SJ avyttra sådana verksamheter som inte har en direkt järnvägsanknytning eller som kan klaras mer effektivt genom samarbete och marknadsmässig upphandling. Vidare har statsmakterna påtalat behovet av en kraftfullare affärsmässig samordning mellan affärsverket SJ och företagen inom SJ-koncernen.

För egen del ser jag samordningen av busstrafiken som en del av SJ-koncernens interna omstrukturingsprocess. Samordningen mellan SJ-buss och GDG:s bussrörelse bedöms också ge klara rationaliseringsvinster. Jag avser att, i samband med utvärderingen år 1992 av den nu pågående rekonstruktionen av SJ, pröva om verksamheten inom SweBus AB är förenlig med den av riksdagen angivna koncernstrategin.

Det kan i vissa fall vara svårt att tolka exakt i vilken utsträckning SJ kan överföra verksamhetsgrenar till aktiebolag. Man kan därför diskutera om den nu gjorda överföringen omfattas av mandaten för omstruktureringen eller inte. Enligt min mening är överföringen riktig i sak. Det är angeläget att en närmare samordning sker av bussverksamheten inom SJ-koncernen. Jag föreslår därför att överföringen godkänns i efterhand. I avvaktan på den utvärdering som skall göras av SJ:s rekonstruktion bör dock fortsättningsvis gälla att verksamhetsgrenar inom affärsverket SJ får överföras till aktiebolagsform inom Swedcarrier endast efter riksdagens särskilda medgivande.

Jag vill i sammanhanget också stryka under att en fortsatt omstrukturering är nödvändig inom SJ-koncernen så att järnvägstrafiken kan utvecklas

och bli lönsam. I detta arbete bör strategin från 1988 års trafikpolitiska beslut alltså vara gällande, dvs. en kraftsamling till att utveckla järnvägstrafiken.

Prop. 1989/90: 125
Bilaga 4

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att ta del av vad jag har anfört om överföringen av statens järnvä-
gars bussverksamhet till AB Swedcarrier.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet Åsbrink (p. 1) och statsrådet Larsson (p. 2)

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Sjunde huvudtiteln

C. Statlig lokalförsörjning

[1] C 2. Investeringar m. m.

På detta anslag har i statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisats ett reservationsanslag på 1,1 milj. kr. för investeringar inom byggnadsstyrelsens lokalhållningsområde för både byggnadsarbeten och fastighetsförvärv.

Statsmakterna har beslutat om en 3-års plan för investeringar (prop. 1988/89:100, FiU26, rskr. 245). *Byggnadsstyrelsen* har i skrivelse den 6 februari 1990 hemställt om att 230 milj. kr. ställs till verkets förfogande på tilläggsbudget II för budgetåret 1989/90 för att investeringsplanen skall kunna fullföljas.

Det ökade medelsbehovet beror bl. a. på den ogynnsamma kostnadsutvecklingen på byggmarknaden. Vidare har regeringen beslutat om förvärv av Sagerska huset i Stockholm och förvärv av f. d. Sagåsens vårdhem i Mölndal för invandrarverket, nybyggnad för kustbevakningen i Karlskrona och utbyggnad av polishögskolan i Solna för att kunna ta emot ett utökat antal aspiranter. Jag förordar att det begärda beloppet ställs till byggnadsstyrelsens disposition.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Investeringar m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 230 000 000 kr.

F. Övriga ändamål

[2] F 10. Kompensation för arbetsmiljöavgift

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Enligt riksdagens beslut är samtliga arbetsgivare skyldiga att betala en

arbetsmiljöavgift för perioden september 1989 – december 1990 (1988/89:FiU30, rskr. 327, SFS 1989:484). Avgiften omfattar alla som betalar arbetsgivaravgift, således även statliga myndigheter och verksamheter som är beroende av statsbidrag.

I proposition 1989/90:100 (bil. I s. 47) skall myndigheter inte behöva betala in avgifter för innevarande budgetår. Motivet till detta är att myndigheterna inte har kunnat förutse utgifterna i sin budgetering av verksamheten under innevarande år. Avgiften tillförs i stället arbetslivsfonden samlat, med hjälp av tillgängliga medel på inkomsttitel. Statliga myndigheter – utom affärsverken – befrias därmed under innevarande budgetår från skyldigheten att själva betala avgiften. För nästa budgetår sker dock inte någon sådan avlastning.

Såsom förutskickades i nämnda proposition bör kompensation till verksamhet som är beroende av statsbidrag kunna prövas i de fall bidragen huvudsakligen avser löne-medel. Det är för närvarande inte möjligt att beräkna vilka merutgifter som bidragsmottagarna kommer att få under innevarande år, eftersom det ännu återstår flera månader av budgetåret. En uppskattning baserad på nuvarande bidragsnivåer pekar på ett behov av ytterligare anslagsmedel i storleksordningen 280 milj.kr. En praktisk ordning i denna situation är därför att regeringen ges bemyndigande att besluta om kompensation för arbetsmiljöavgiften för de verksamheter, där statsmakterna entydigt har tagit ansvar för utvecklingen av lönekostnaderna. En utgångspunkt för regeringens prövning skall därvid vara att kopplingen till lönekostnaderna finns reglerad i lag eller förordning eller att bidragsmottagarens tjänster är statligt reglerade. Ett exempel på verksamhet som härigenom kan kompenseras är driften av grundskolor inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

För ändamålet bör ett särskilt anslag föras upp på tilläggsbudget till statsbudgeten för innevarande budgetår. Anslaget bör föras upp med 280 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om kompensation för arbetsmiljöavgift för statsbidrag som avser lönekostnader för budgetåret 1989/90 i enlighet med vad jag förordat,
2. till *Kompensation för arbetsmiljöavgift* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 280 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet Göransson

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Åttonde huvudtiteln

C. Vuxenutbildning

[1] C 4. Bidrag till studieförbunden m. m.

På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 1 119 828 000 kr. Från anslaget utgår bl. a. bidrag till studiecirklar och till kulturverksamhet i studieförbund.

Föredragandens överväganden

Inför 1988 års val anslag regeringen särskilda medel för att bl. a genom en särskild studiekampanj söka förbättra valdeltagandet bland invandrare (prop. 1986/87: 109 bil 6, UbU 28, rskr. 259). Denna kampanj anordnades av studieförbunden i nära samarbete med olika invandrarorganisationer och genomfördes som regel på invandrargruppernas egna språk. Syftet med kampanjen var att öka valdeltagandet och genom att öka kunskaper-na hos de enskilda invandrarna ge dem bättre förutsättningar att självständigt göra sitt val. Erfarenheterna och resultaten av denna kampanj var tillfredsställande.

Enligt min mening finns det anledning att, även inför 1991 års val, vidta särskilda åtgärder för att söka förbättra valdeltagandet bland olika invandrar-grupper. Jag föreslår därför att särskilda medel skall anslås inför 1991 års allmänna val för att anordna en studiekampanj, liknande den som genomfördes vid det förra valet. Med hänsyn till att det behövs omfattande planering för att genomföra en studieverksamhet av detta slag bör kampanjen påbörjas snarast.

I likhet med den tidigare kampanjen bör verksamheten organiseras som gruppstudier enligt studiecirkelmodellen. Denna särskilda satsning bör bedrivas vid sidan av det ordinarie studiecirkelarbetet och deltagaravgifter i studiecirkelarna bör inte uttagas. Således bör ett särskilt statsbidrag om 277 kr. per studietimme utgå.

För denna studiekampanj beräknar jag 30 000 studietimmar. Kostnader-na härför uppgår till ca 8,3 milj. kr. Jag beräknar vidare att 2,5 milj. kr. skall utgå till studieförbunden för information till invandrarna, till bidrag till ledarinformation och utbildning. Under detta anslag beräknar jag

således ett ytterligare medelsbehov av 10,8 milj. kr. Medlen bör fördelas som förskott till studieförbunden redan under innevarande budgetår. Slutreglering av statsbidraget bör därefter ske efter avslutad verksamhet. Fördelningen av bidraget mellan studieförbunden bör göras av skolöverstyrelsen med utgångspunkt i de relativa andelar som studieförbunden redovisat under huvudämnesgruppen "Samhällsvetenskap, information" under de tre senaste redovisningsåren.

De regler, som gäller för studiecirkel timmar inom den s. k. fria resursanvändningen, för närvarande 43 kr. per studietimme för högst 672 550 studietimmar, bör i tillämpliga delar äga tillämpning även för ifrågavarande studiekampanj för invandrare inför valet 1991. Det bör ankomma på regeringen att närmare utforma bestämmelser för verksamheten.

Chefen för justitiedepartementet har tidigare i dag föreslagit att vissa medel under andra huvudtitelns anslag H 5. Allmänna val skall anvisas till de politiska partiernas information till invandrare. Statsrådet Löow kommer senare vid sin anmälan av medelsbehovet under tionde huvudtitelns anslag E 3. Åtgärder för invandrare att föreslå vissa medel för projektbidrag till invandrarorganisationernas informationsverksamhet samt vissa andra insatser inför 1991 års allmänna val.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

1. godkänna vad jag har förordat beträffande en särskild studiekampanj för invandrare inför valet 1991.
2. till *Bidrag till studieförbunden m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 10 800 000 kr.

F. Kulturverksamhet m. m.

[2] F 9. Bidrag till Svenska riksteatern

I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag på 153 282 000 kr. Jag har i 1990 års budgetproposition (prop. 1989/90:100 bil. 10 s. 351) anmält att Svenska riksteatern under innevarande budgetår utsatt sin ekonomi för påfrestningar för att i möjligaste mån kunna svara mot det behov av teaterföreställningar som redovisas av landets teaterföreningar. Jag har vidare meddelat min avsikt att återkomma till regeringen med förslag om att Riksteatern för budgetåret 1989/90 skall tillföras ett engångsbelopp på 6 milj. kr. Med hänvisning härtill förordar jag att anslaget Bidrag till Svenska riksteatern höjs med 6 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

- att till *Bidrag till Svenska riksteatern* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 6 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet Hellström

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Nionde huvudtiteln

B. Jordbrukets rationalisering m. m.

[1] B 6. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m.

På detta anslag har riksdagen för budgetåret 1989/90 medgett att 7,9 milj. kr. får beviljas som statsbidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m. Härutöver får disponeras medel för statligt stöd till fruktodlingen inom en ram av 12,5 milj. kr. under åren 1989–1991. Stödet omfattar bl. a. strukturåtgärder i odlingen.

Föredragandens överväganden

Riksdagen beslutade våren 1989 (prop. 1988/89:100 bil. 11, JoU 12, rskr. 156) att tills vidare godta den av regeringen föreslagna bidragsramen för stöd till fruktodlingen av 12,5 milj. kr. Om ytterligare resurser skulle visa sig nödvändiga för att bevara fruktodlingens konkurrenskraft förutsattes det att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till höjning av bidragsramen.

Jag har efter kontakter med lantbruksstyrelsen samt med företrädare för fruktodlingen erfart att behovet av statligt stöd till fruktodlingen är mer omfattande än vad som kunde förutses vid anslagsberäkningen hösten 1988. Med hänsyn härtill bedömer jag att ramen för bidrag till fruktodlingen under åren 1989–1991 bör utökas med 8 milj. kr. varav 1 milj. kr. för marknadsföring och kvalitetsbefrämjande åtgärder. Kostnaderna för stödet bör belasta förevarande anslag. Jag anser det även angeläget att lantbruksstyrelsen gör en utvärdering av de stödåtgärder som vidtas för att bevara fruktodlingens konkurrenskraft.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat beträffande disposition av anslaget *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m.* för åtgärder inom fruktodlingen.

C. Jordbruksprisreglering

Prop. 1989/90: 125
Bilaga 7

[2] C 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

Under detta anslag har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag på 1 910 671 000 kr. för olika prisreglerande åtgärder. Vissa provisoriska åtgärder inom prisregleringen som vidtagits med anledning av GATT-överenskommelsen om en frysning av priserna får finansieras från anslaget, i den utsträckning införselavgifter utanför den s. k. fördelningsplanen ej finns tillgängliga. Detta gäller emellertid inte motsvarande åtgärder inom sockerregleringen. Till följd av en överproduktion av socker kommer enligt gjorda prognoser ett underskott att uppstå inom sockerregleringen under regleringsåret 1989/90. Underskottet vid utgången av regleringsåret beräknas för närvarande till ca 7 milj. kr. Underskottet bör täckas genom att den rörliga kredit som står till jordbruksnämndens förfogande för att täcka kostnader för prisregleringen under regleringsåret 1989/90 tas i anspråk. Lanspråktagna medel av den rörliga krediten bör täckas med införselavgifter utanför fördelningsplanen regleringsåret 1990/91.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat beträffande underskottet i sockerregleringen för regleringsåret 1989/90.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990.

Föredragande: statsrådet Sahlin vad avser p. 1, statsrådet Molin vad avser p. 2 och statsrådet Lööv vad avser p. 3 och 4.

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Tionde huvudtiteln

A. Arbetsmarknadsdepartementet m. m.

[1] A 2. Utredningar m. m.

För budgetåret 1989/90 har under denna anslagsrubrik anvisats 22,5 milj. kr., varav 13,9 milj. kr. för övrig utredningsverksamhet.

Under budgetåret 1989/90 har utredningsverksamheten blivit mer omfattande och kostnadskrävande än vad som förutsågs vid anslagsberäkningen hösten 1988. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov på 1,7 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till Utredningar m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag av 1 650 000 kr.

D. Regional utveckling

[2] D 13. Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande budgetår. Under denna rubrik anvisade riksdagen emellertid på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln ett reservationsanslag på 140 500 000 kr. (prop. 1987/88:64 bil. 5, AU 14, rskr. 147). Fram till årsskiftet 1989–1990 har ca 110 000 000 kr. av anslaget ianspråktagits genom olika beslut.

Fram anslaget betalas kostnaderna för bl.a. flera av de åtgärder som vidtagits för att motverka effekterna av nedläggningen av gruvan i Grängesberg. Som exempel kan jag nämna särskilda utvecklingsinsatser av länsstyrelsen och utvecklingsfonden i Kopparbergs län samt kapitaltillskott till Bergslagens Teknikutvecklings AB.

På två andra anslag anvisade riksdagen, vid samma tillfälle, medel på tilläggsbudget för att underlätta en expansion av verksamheten vid ASEA Brown Boveri AB (ABB) i Ludvika.

Under tolfte huvudtiteln fördes upp ett reservationsanslag på 100 000 000 kr. till *Lokaliseringsbidrag m. m. till ASEA Brown Boveri AB* för lokaliseringsbidrag eller offertstöd till nämnda bolag. 6 200 000 kr. har ianspråktagits för stöd till ett projekt.

Under tionde huvudtiteln fördes upp ett reservationsanslag på likaledes 100 000 000 kr. till *Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m. m.* för utbildningsinsatser och stöd till utvecklingsprojekt vid ABB. 5 200 000 kr. har utbetalats i stöd från detta anslag.

Bakgrunden till regeringens förslag att riksdagen skulle anvisa medel över dessa två anslag var att ABB avsåg att expandera verksamheten i Ludvika. Målsättningen var därvid en ökning med ca 500 personer. Denna expansion förutsatte regionalpolitiskt och arbetsmarknadspolitiskt stöd.

ABB:s planerade expansion var en del i regeringens åtgärdsprogram för Västerbergslagen. Expansionen planerades ske under treårsperioden 1988—1990. Under år 1989 anmälde dock bolaget att förutsättningarna förändrats så att åtagandet inte kunde fullföljas. Utvecklingen visade i stället på en minskad sysselsättning vid bolagets anläggningar i Ludvika, en minskning som f. n. uppgår till ca 200 personer.

Övriga åtgärder som ingår i åtgärdsprogrammet för Västerbergslagen har varit framgångsrika. Riksskatteverkets punktskattesektion, ABB:s och Vattenfalls gemensamma forskningsbolag samt Vattenfalls bolag inom vattenbyggnadsområdet utvecklas enligt planerna. Vidare har det övriga näringslivet också utvecklats gynnsamt, bl. a. med hjälp av de olika medel som ställdes till förfogande.

En betydande återhämtning har således skett på regionens arbetsmarknad, men den är inte tillräcklig. I översiktliga termer fattas fortfarande ca 500 arbetstillfällen för att nå den nivå som sysselsättningen hade i kommunen när beslutet fattades om nedläggning av gruvan i Grängesberg. Efter överläggningar med bl. a. ABB och Ludvika kommun har regeringen funnit att delar av åtgärdsprogrammet bör omprövas.

Fortsatta åtgärder för att skapa nya arbetstillfällen är enligt min mening nödvändiga. Efter överenskommelse med ABB kommer bolagets medverkan att ske i följande former. ABB kommer att anstränga sig för att åter uppnå den tidigare sysselsättningsnivån. Därutöver kommer bolaget att ta initiativ till och aktivt engagera sig i en arbetsgrupp vars syfte är att bredda arbetsmarknaden genom etablering eller expansion av andra företag. Utöver ABB avses bl. a. Ludvika kommun och länsstyrelsen ingå i gruppen. ABB kommer att tillskjuta 15 milj. kr. till gruppens arbete.

Jag anser att detta kan vara en fruktbar form för det fortsatta arbetet med att skapa nya arbetstillfällen. Därför bör de statliga medel som avsågs underlätta ABB:s expansion i stället användas för att stödja ett sådant arbete. Återstående medel på reservationsanslagen från budgetåret 1987/88 C 11. Lokaliseringsbidrag m. m. till ASEA Brown Boveri AB och B 21. Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m. m., sammanlagt 188 600 000 kr., bör således inte tas i anspråk för de

ursprungligen avsedda ändamålen. I stället bör ett belopp av 158 600 000 kr. anvisas till Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland på tilläggsbudget till gällande statsbudget.

Om riksdagen anvisar dessa medel avser jag senare att föreslå regeringen att 15 milj. kr. får disponeras av den arbetsgrupp jag nämnde. Övriga medel bör användas till att bl. a. stödja genomförandet av projekt som arbetsgruppen initierar. Såväl regionalpolitiskt företagsstöd som andra former av stöd, t. ex. till utbildning, bör kunna komma i fråga. Regeringen bör utforma närmare riktlinjer för medlens användning.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland* på tilläggsbudget II. till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 158 600 000 kr.,

E. Invandring m. m.

[3] Tillströmningen av asylsökande och kostnader för mottagandet

I årets budgetproposition (prop. 1989/90:100 bil. 12) redovisade jag den då aktuella omfattningen av asylsökande och de påfrestningar detta innebär för invandrarverkets flyktingmottagande, särskilt mot bakgrund av de begränsade möjligheterna till utplacering i kommunerna av personer med färdiga uppehållstillstånd. Jag redogjorde också för de åtgärder regeringen vidtagit den 2 november och den 14 december 1989 i syfte att skärpa kriterierna för att få asyl i Sverige och för att öka utflyttningen av flyktingar till kommunerna.

Att döma av tillgänglig statistik för början av år 1990 ser antalet asylsökande ut att närma sig en mer normal nivå än under hösten 1989. Månads-siffrorna för januari och februari ligger dock fortfarande på en högre nivå än vad som inför omorganisationen av statens invandrarverk (SIV) låg till grund för beräkningen av verkets resurser. Följande uppställning visar den månadsvisa inströmningen under budgetåret 1989/90:

Juli	1 938
Augusti	2 910
September	3 909
Oktober	4 085
November	4 309
December	4 078
Januari	3 842
Februari (prel.)	2 900

Totalt väntas 35 000 personer komma att söka asyl i Sverige under budgetåret 1989/90. Svårigheterna att placera ut dem som tillåts stanna

och därmed att på ett försvarligt sätt ta emot dem i det svenska samhället består fortfarande.

SIV:s resurser för handläggning av asylärenden för innevarande budgetår svarar endast mot en tillströmning av ca 20 000 asylsökande. Med det antal sökande vi nu har fördröjs handläggningstiderna kraftigt och asylärendena anhopas i stora balanser både hos polisen och hos SIV. Förutom att detta gör situationen för de asylsökande påfrestande, är det oacceptabelt från samhällsekonomisk synpunkt. Under utredningstiden bor de flesta asylsökande i någon av invandrarverkets förläggningar och de extra vistelsetiderna där kostar sammantaget stora summor.

Regeringen har därför den 15 februari beslutat att invandrarverket under resten av budgetåret 1989/90 skall få disponera tillfälliga resurser vid verkets tillståndsenheter. Detta beräknas medföra att kostnaderna för innevarande budgetår överstiger anvisade medel under förslagsanslaget E 1. Statens invandrarverks förvaltningskostnader med 3,2 milj. kr.

Mycket talar för att SIV måste kunna bibehålla den större kapaciteten för handläggning av asylärenden även under sommaren och hösten 1990.

SIV har en fast grundorganisation för förläggningar för asylsökande som skall kunna tillhandahålla genomsnittligt 4 600 belagda platser. Av dessa finns 1 000 vid utredningsslussarna. Förläggningsbehov härutöver kan tillgodoses genom att SIV hyr in kapacitet och anordnar tillfälliga förläggningar.

Den 31 juli 1989 fanns sammanlagt 13 600 personer i SIV:s förläggningar, varav 4 300 var färdigutredda och hade uppehållstillstånd. Motsvarande siffror den 31 december samma år var 26 500 och 6 600 personer.

SIV räknar med att vid utgången av budgetåret 1989/90 behöva tillhandahålla förläggningsplatser för 31 500 personer. Detta under förutsättning av att utflyttningarna till kommunerna ökar från 5 600 personer under perioden juli – december 1989 till 11 000 under första halvåret 1990. SIV bedömer att detta ligger inom möjligheternas ram.

För budgetåret 1989/90 har till förslagsanslaget E 2. Förläggningskostnader anvisats 1 331,9 milj. kr. Till följd av den extraordinära situationen beräknas kostnaderna för den tillfälliga förläggningsverksamheten överstiga anvisade medel med så mycket som 1 650 milj. kr.

Även kostnaderna för schablonersättningar till kommunerna samt för kollektiva genomgångsbostäder beräknas öka. Belastningen på förslagsanslaget E 5. Ersättningar till kommunerna för åtgärder för flyktingar m. m. kan därför komma att överstiga anvisade medel – 1 957,5 milj. kr. – med ca 100 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle

att ta del av vad jag anförts om invandrarverkets förvaltningskostnader samt om utvecklingen av kostnaderna för den tillfälliga förläggningsverksamheten och ersättningar till kommunerna m. m.

Under denna anslagsrubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår förts upp ett reservationsanslag på 15 596 000 kr. Vid ingången av budgetåret fanns dessutom en reservation av 165 000 kr.

Valinformation till invandrare

Invandrare som har varit kyrkobokförda i Sverige i minst tre år kommer att ha rätt att rösta i 1991 års kommunalval. De är också valbara till kommunala församlingar. Tre års bosättning i landet innebär att många röstberättigade inte hinner lära sig så mycket svenska att de kan tillgodogöra sig information på svenska språket. Sedan valet år 1976, då utländska medborgare för första gången kunde rösta i kommunala val, har deras benägenhet att delta i valen visat en vikande tendens. Vid valet år 1988 deltog endast omkring 43 procent av de röstberättigade utländska medborgarna. Jag erinrar om att de senaste årens flyktinginvandring har inneburit att utländska medborgare nu är bosatta i ännu flera kommuner än vid 1988 års val. Dessutom finns i landet ett ökande antal språkgrupper. Många av de mindre språkgrupperna saknar etablerade informationsorgan på sitt eget språk.

Det är nödvändigt att kraftfulla insatser görs inför 1991 års val för att den vikande tendensen i valdeltagandet skall kunna brytas. Jämlikhet mellan invandrare och svenskar är ett av de övergripande målen för invandrapolitiken. Det kan inte nås utan att invandrare får en reell delaktighet i samhällsutvecklingen.

Chefen för justitiedepartementet har tidigare i dag föreslagit att 12,4 milj. kr. anvisas under andra huvudtitelns anslag H 5. Allmänna val till de politiska partiernas informationsinsatser. Likaså har statsrådet Persson föreslagit att en särskild studiekampanj anordnas genom studieförbunden i likhet med vad som initierades inför 1988 års val. Medel för en sådan studieinsats har beräknats till 10,8 milj. kr. under åttonde huvudtitelns anslag C 4. Bidrag till studieförbunden m. m.

Statens invandrarverk bör därutöver kunna fördela projektbidrag till invandrarorganisationernas informationsverksamhet inför 1991 års val. Jag erinrar om att utländska medborgare endast har rösträtt i de kommunala valen. Den dominans som riksdagsvalen har haft och den information som getts om rikspolitiken har överskuggat informationen om den kommunala politiken. Jag vill därför föreslå att Stiftelsen Invandartidningen ges ekonomiska möjligheter att genomföra en serie reportage och artiklar om kommunalpolitiken i Sverige.

Enligt min mening bör de insatser som görs, nu utvärderas ordentligt. Det är en angelägen uppgift att ta reda på hur informationsinsatser påverkar invandrarernas valdeltagande. Centrum för invandringsforskning vid Stockholms universitet har lämnat in en ansökan om bidrag till ett projekt om invandrarernas valdeltagande och deras engagemang i politiken. Jag anser att en sådan undersökning är nödvändig för att bedöma hur invandrarernas delaktighet i samhällslivet kan ökas.

För de tre ändamål som jag här har beskrivit — bidrag till invandrarorganisationernas valinformation, kunskapsspridning genom Invandartidningen och utvärdering — beräknar jag ett sammanlagt medelsbehov av 2,7 milj. kr. Jag förordar att medlen anvisas på tilläggsbudget under reservationsanslaget E3. Åtgärder för invandrare m. m.

Prop. 1989/90: 125
Bilaga 8

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Åtgärder för invandrare m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 2 700 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet Lönnqvist

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Elfte huvudtiteln

B. Bostadsförsörjning m. m.

B 12. Byggnadsforskning

I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag på 136 000 000 kr. Vid budgetårets ingång fanns en reservation på anslaget av 3 533 000 kr.

Från anslaget betalas ut bidrag till forsknings- och utvecklingsarbete. Medlen disponeras av statens råd för byggnadsforskning (BFR).

Statens råd för byggnadsforskning

I en skrivelse den 5 december 1989 begär rådet att myndigheten under budgetåret 1989/90 tillförs ytterligare 34 milj. kr. utöver tidigare anvisade 136 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Varje budgetår fastställer regeringen efter bemyndigande av riksdagen ramar för beslut om bidrag till byggnadsforskning. Anslagsbelastningen bestäms av i vilken takt beslutade bidrag betalas ut. För innevarande budgetår har fastställts en ram om 172,5 milj. kr. Beslutade bidrag betalas nu ut i snabbare takt än vad som kunde föruses hösten 1988, vilket leder till att medelsbehovet för budgetåret 1989/90 ökar.

Mot den nu redovisade bakgrunden räknar jag i likhet med BFR med ett ytterligare medelsbehov under budgetåret 1989/90 på 34 milj. kr.

Hemställan

Prop. 1989/90: 125

Bilaga 9

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Byggnadsforskning* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 34 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet Wallström

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Trettonde huvudtiteln

B. Statlig rationalisering och revision, statistik m. m.

[1] B 2. Anskaffning av ADB-utrustning

Över detta reservationsanslag finansieras och redovisas generellt användbar ADB-utrustning som anskaffas inom den civila statsförvaltningen (exkl. affärsdrivande verk, universitet och högskolor). För innevarande budgetår uppgår reservationsanslaget till 786 300 000 kr. Vid budgetårets ingång fanns en reservation på anslaget uppgående till 4 400 000 kr. för teknikupphandling av programvaror.

Statskontoret har hemställt om vissa åtgärder när det gäller teknikupphandling av programvaror.

Riksdag och regering beslutade 1985 (prop. 1984/85:225, FiU 1985/86:4, rskr. 89) att till statskontorets disposition avsätta särskilda medel för teknikupphandling av generell programvara för basdatorer. Totalt har sedan dess 20 milj. kr. anvisats för detta ändamål under anslaget Anskaffning av ADB-utrustning, bl. a. genom tilläggsbudget I för budgetåret 1985/86 (prop. 1985/86:25, FiU 5, rskr. 90).

I propositionen med förslag till tilläggsbudget I för budgetåret 1985/86 angavs att den del av utvecklingskostnaderna som bekostas med medel från det aktuella anslaget skulle återvinnas enligt samma princip som gäller för övriga investeringar som finansieras från anslaget. Detta skulle ske genom avgiftsbeläggning av produkter eller i andra former som vanligtvis utnyttjas, t. ex. royalties.

Hittills har ca 15,4 milj. kr. av totalt 20 milj. kr. utnyttjats för teknikupphandling. En betydande del av medlen har använts för utveckling av ett kontorsinformationssystem, KIS. Arbetet har utförts av Programvaruhuset AB, som ingår i statligt ägda SKD-företagen AB. I denna satsning har också televerket deltagit i betydande omfattning och på samma villkor som statskontoret.

Teknikupphandlingen har bidragit till kompetensutvecklingen i statsförvaltningen kring utformningen av användarvänliga programvaror och till att stärka statsförvaltningens roll som beställare. Den har också lett till att

produkter tagits fram, som svarar mot statsförvaltningens specifika behov, t. ex. diarieföringssystem. Den har vidare engagerat små, kompetenta utvecklingsföretag spridda över hela Sverige.

Däremot har den inte varit kommersiellt framgångsrik. Utvecklingen av KIS har medfört större kostnader än beräknat, längre utvecklingstid och lägre försäljningsvolym. Detta medför att royaltyinkomster inte inom rimlig tid kommer att kunna täcka den gjorda satsningen. Totalt har ca 300 system sålts, i huvudsak inom den offentliga sektorn.

Produkten KIS bedöms av SKDFöretagen AB ha en kommersiell framtid under förutsättning att de kostnader som nu belastar produkten kan reduceras. Detta avses ske genom att utvecklingsarbetet omstruktureras. En ytterligare åtgärd som bedöms nödvändig är att återbetalningskravet mot intressenterna minskas. Televerket avser att avskrika sin del i den initiala satsningen på KIS under förutsättning att staten genom statskontoret gör detsamma.

Jag delar televerkets bedömning att det i den uppkomna situationen är rimligt att staten skriver av en del av sin fordran på bolaget. Denna typ av satsning har haft en del positiva effekter för statsförvaltningen samtidigt som den varit förenad med ett visst risktagande i den kommersiella delen. Jag anser därför att även staten genom statskontoret bör avskrika sin del i initialsatsningen på KIS. Denna uppgår efter hittills gjorda avskrivningar till 4 800 000 kr. Avskrivningen bör ske genom att statskapitalet som redovisas av statskontoret skrivs ned med nämnda belopp.

Som framgår av årets budgetproposition (prop. 1989/90: 100 bil. 15 s. 5) anser jag att det är dags att ompröva denna form av utvecklingsinsatser. Någon ytterligare teknikupphandling bör därför ej genomföras av statskontoret. Anslaget B 2. Anskaffning av ADB-utrustning har därför reducerats med det belopp som motsvarar tidigare beviljad men ej utnyttjad ram för teknikupphandling.

Statsförvaltningens behov av generella programvaror som allmänt förekommer på marknaden bör inte tillgodoses genom egen utveckling. I de fall specifika statliga behov föreligger bör staten i första hand agera som kravställare mot marknaden.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att skriva ned det av statskontoret redovisade statskapitalet med 4 800 000 kr.

[2] B 12. Bidrag till studiecirklar om den offentliga sektorn

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget på statsbudgeten för budgetåret 1989/90.

Föredragandens överväganden

Den intensiva debatten om den offentliga sektorns roll i samhället motiverar att initiativ tas till att engagera många människor och grupper i det

förnyelsearbete som pågår. Studieförbunden har särskilda förutsättningar att stimulera till ett brett engagemang i dessa frågor. I samverkan med kommun- och landstingsförbunden bör därför en studiesatsning kring den offentliga sektorn ske med början hösten 1990.

Syftet med studierna bör vara att bredda basen av människor som engagerar sig i arbetet med att förnya den offentliga sektorn. Studierna skall främst vända sig till brukarna av samhällets service och personal som arbetar på fältet inom barn- och äldreomsorg, hälso- och sjukvård, skola, fritid, trafik, miljö, polisväsende m. fl. Studierna bör bedrivas lokalt och vara åtgärdsinriktade. Det viktiga är att få en bred genomlysning och diskussion bland berörda människor om hur den offentliga sektorn skall se ut i framtiden.

Verksamheten bör organiseras som gruppstudier enligt studiecirkelmodellen. Studierna bör bedrivas inom ramen för det ordinarie folkbildningsarbetet. Ett extra tilläggsbidrag bör utgå med 75 kr. per studietimme, för budgetåret 1989/90.

Jag förordar därför att ett engångsbelopp om högst 10 milj. kr. anvisas för en studiesatsning om offentlig sektor för två verksamhetsår i studieförbundens regi.

Fördelningen av bidraget mellan studieförbunden bör göras av skolöverstyrelsen med utgångspunkt i de relativa andelar som studieförbunden redovisat enligt förordning om statsbidrag till studiecirklar m. m., (SFS 1981:517) 24–26 a §§ under de tre senaste redovisningsåren. Regeringen bör utforma närmare bestämmelser för verksamheten.

Under åttonde huvudtiteln, anslaget C 4. Bidrag till studieförbunden m. m., har under innevarande budgetår anvisats 1 119 828 000 kr. Från nämnda anslag utgår bl. a. bidrag till studiecirklar och till kulturverksamhet i studieförbund.

Det bör kunna förutsättas att studiecirkelarna om den offentliga sektorn rymms inom ramen för nuvarande verksamhetsvolym. Jag har vid denna bedömning samrått med statsrådet Persson.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att
till *Bidrag till studiecirklar om den offentliga sektorn* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 10 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 1990

Föredragande: statsrådet Dahl (p. 1–2) och statsrådet Molin (p. 3)

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Fjortonde huvudtiteln

A. Miljö- och energidepartementet m. m.

[1] A 2. Utredningar m. m.

Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 15 milj. kr. Vid budgetårets ingång fanns en reservation på anslaget med 6 807 kr. På tilläggsbudget I har anvisats 14,6 milj. kr. (prop. 1989/90:25 bil. 12, NU 16, rskr 94). Sammanlagt står alltså under det innevarande budgetåret 29 606 807 kr. till förfogande under detta anslag.

Under budgetåret 1989/90 har utredningsverksamheten blivit mer omfattande och kostnadskrävande än vad som förutsågs vid anslagsberäkningen hösten 1989.

Med hänsyn till ökade kostnader för bl.a. förberedelser inför FN:s konferens år 1992 om miljö och utveckling, en värdering av det svenska deltagandet i internationellt miljösamarbete samt ett intensifierat utredningsarbete inför den miljöpolitiska proposition som skall framläggas för riksdagen år 1991, bedömer jag att anslaget Utredningar m. m. bör räknas upp med 6,4 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Utredningar m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 6 400 000 kr.

B. Miljö

[2] B 1. Statens naturvårdsverk

I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag på 126 665 000 kr. Under tolfte huvudtitelns reservationsanslag D 6. Delegationen för samordning av havsresursverksamhet har innevarande budgetår anvisats 1 660 000 kr.

Riksdagen beslutade år 1989 (prop. 1988/89:100 bil. 14, NU 21, rskr. 179) att delegationen för samordning av havsresursverksamhet skulle upphöra vid utgången av 1989 och att ansvaret för havsresursfrågorna skulle fördelas på berörda sektormyndigheter.

De resurser som för innevarande budgetår anvisats till delegationen för samordning av havsresursverksamhet överförs till berörda myndigheter, bl. a. statens naturvårdsverk. Med anledning av att arbetsuppgifter tillförts naturvårdsverket fr. o. m. den 1 januari 1990 bör överföringen ske i två omgångar; med 295 000 kr. under innevarande budgetår och med 590 000 kr. under nästa budgetår.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens naturvårdsverk* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 295 000 kr.

C. Energi

[3] Verksamheten vid statens vattenfallsverk

I 1989 års budgetproposition (prop. 1988/89:100 bil. 16 s. 71) hemställde regeringen om riksdagens bemyndigande att besluta i vissa frågor om förvärv genom statens vattenfallsverk (Vattenfall) av aktier i SwedeGas AB. Förvärvet utgjorde ett led i en omstrukturering av detta bolag, med sikte på att aktierna senare skulle överlätas till andra ägare. Det förutsattes att Vattenfall skulle inkomma med förslag till regeringen i sådan tid att frågan skulle kunna anmälas för riksdagen under riksmötet 1989/90. Riksdagen lämnade det begärda bemyndigandet (bet. 1988/89:NU30, rskr. 275).

Förslag från Vattenfall om försäljning av aktier i SwedeGas föreligger nu. Vattenfall har också inkommit till regeringen med förslag i två andra bolagsfrågor som är av den karaktären att de bör underställas riksdagen. Det gäller förvärv av aktier i dels AB Fagersta Kommuns Energiverk, m. m., dels Nynäs Energy Chemicals Complex NEX AB.

Statens vattenfallsverk

Försäljning av aktier i SwedeGas AB

Vattenfall har i skrivelse den 30 november 1989 redovisat en överenskommelse med vissa intressenter på naturgasområdet om ändringar av nuvarande ägarförhållanden i SwedeGas.

För närvarande äger staten genom Vattenfall 85 % av aktierna i SwedeGas. Övriga 15 % ägs av Shell Gas B.V., som är ett nederländskt bolag med ansvar för naturgasverksamheten inom Shellgruppen. Under år 1989 har

Vattenfall genomfört överläggningar med svenska gasintressenter i syfte att samla dessa i en organisation och därmed uppnå samordningsvinster vid inköp och transport av gas.

Sydkraft AB och AB Mellansvenska Naturgaskonsortiet, som ägs av ett antal kommuner och kraftföretag i Mellansverige, ha förklarat sig intresserade av att förvärva vardera 15 % av aktierna. Härutöver pågår diskussioner med en industrigrupp som också överväger förvärv av upp till 15 % av aktierna.

I samband med förhandlingarna med de nytillträdande ägarna har ett nytt konsortialavtal rörande samarbetet i SwedeGas upprättats och förslag till ny bolagsordning för SwedeGas utarbetats.

Konsortialavtalet avses ersätta tidigare konsortialavtal av år 1986 mellan de dåvarande ägarna i SwedeGas. Det förutsätts att den då genomförda uppdelningen av aktierna i två serier med olika rösträtt skall slopas. I övrigt innehåller det nya konsortialavtalet i huvudsak följande.

Parterna är överens om att verksamheten i SwedeGas skall bedrivas affärsmässigt, effektivt och på kommersiell grund. SwedeGas skall till den svenska marknaden — t. ex. industri, kraft- och värmeverk samt lokala och regionala gasbolag — anskaffa, transportera, lagra, övergripande distribuera och försälja naturgas. För detta ändamål skall SwedeGas vara ägare av och ansvarig för utbyggnad, drift och underhåll av det rörlednings- och lagringssystem, som krävs för leverans till SwedeGas kunder.

Vid sina inköp skall SwedeGas möta hela den svenska gasmarknadens behov. Verksamheten skall bedrivas med sikte på att det senast år 2000 skall ha etablerats ett sammanhängande och kommersiellt acceptabelt gasnät i Sverige.

SwedeGas skall eftersträva marknadsmässiga priser, som minst medger full täckning av bolagets självkostnader jämte skälig avkastning på i bolaget sysselsatt kapital.

För nya projekt liksom för verksamheten i dess helhet skall SwedeGas sträva efter att möta ett långsiktigt förräntningskrav efter skatt på sina investeringar som är skäligt med hänsyn till föreliggande risker. SwedeGas utdelningspolitik skall baseras på bolagets behov av konsolidering och aktieägarnas krav på skälig avkastning på insatt kapital.

SwedeGas verksamhet skall finansieras genom egna vinst- och avskrivningsmedel, extern upplåning, delägarlån, aktieägartillskott eller ökning av aktiekapitalet. I den mån bolagets aktieägare beslutar sig för att ställa borgen eller tillskjuta medel skall detta ske i relation till aktieinnehavet.

Konsortialavtalet innehåller vidare bestämmelser om hembud vid överlåtelse av aktier i SwedeGas. Det är parternas avsikt att ingen part ensam eller tillsammans med dotterföretag skall ha egen majoritet i SwedeGas.

Beträffande SwedeGas ledning föreskrivs i avtalet bl. a. att ordförande i styrelsen skall utses på förslag av Vattenfall och vice ordförande skall utses på förslag av övriga delägare. För beslut i vissa frågor krävs enighet mellan aktieägarna eller deras representanter i styrelsen.

Konsortialavtalet innehåller en särskild konkurrensklausul enligt vilken parterna förbinder sig att avstå från vissa verksamheter i den mån de konkurrerar med SwedeGas.

Avtalet träder i kraft så snart det har i sina huvuddrag godkänts av regeringen och av resp. parts styrelse eller beslutande organ, vilket förutsätts ske senast den 1 juli 1990. Avtalet gäller minst intill utgången av år 2015 med tre års uppsägningstid.

Vattenfall hemställer om regeringens godkännande av dels aktieförsäljningen, motsvarande 45 % av aktiekapitalet i SwedeGas, dels huvuddragen i konsortialavtalet.

Vattenfall har i särskild ordning lämnat uppgift om de anspråk på kapital som kan komma att ställas på Vattenfall som delägare i SwedeGas, i första hand genom ökning av aktiekapitalet i bolaget. Vid en ägarandel av 40 % beräknas tillskotten från Vattenfall för de tre åren 1990, 1991 och 1992 till 200. 160 resp. 200 milj. kr.

I ärendet föreligger, förutom Vattenfalls framställning, skrivelser från Sydkraft AB, Shell Gas B.V. och företrädare för de kommunala intressenterna i SveaGas AB. I skrivelserna redovisas synpunkter och önskemål rörande det framtida ägandet i SwedeGas.

Förvärv av aktier i AB Fagersta Kommuns Energiverk, m. m.

Vattenfall har i skrivelse den 9 februari 1990 redovisat ett konsortialavtal med Fagersta kommun om samarbete i AB Fagersta Kommuns Energiverk (FKE). Avtalet skall ersätta ett konsortialavtal från år 1983 rörande samarbete mellan Vattenfall och FKE i Fagersta Energiproduktion AB. Sistnämnda bolag, som för närvarande ägs med hälften var av FKE och Vattenfall, har som huvudsaklig verksamhet att uppföra och driva en fastbränsleddad hetvattencentral, Craboverket.

Fagersta Energiproduktion AB:s affärsidé är att producera värme med fasta bränslen för leverans till FKE, som sedan svarar för distributionen till FKE:s kunder. Sedan Craboverkets tillkomst har oljepriset i det närmaste halverats. Marknadssituationen har varit sådan att de priser på värmeleveranserna till slutkunder som hade krävts för kostnadstäckning i Fagersta Energiproduktion AB inte har kunnat tas ut. Ägarna, dvs. FKE och Vattenfall, har därför blivit tvungna att lämna tillskott till bolaget för att täcka uppkomna underskott. Därjämte har ägarna iklätt sig borgensansvar med vardera 40 milj. kr. för de lån som bolaget har tagit upp för finansiering av investeringarna i Craboverket, som har uppgått till ca 80 milj. kr.

Vattenfall påpekar att Fagersta Energiproduktion AB vid nuvarande ägarförhållanden saknar möjlighet att direkt påverka marknadsföringen av den värme som distribueras genom FKE. Mot bakgrund härav har Vattenfall träffat ett konsortialavtal med Fagersta kommun av innebörd att Vattenfall blir delägare i FKE och att FKE övertar Vattenfalls aktier i Fagersta Energiproduktion AB med sikte på att verksamheten vid Craboverket skall integreras med FKE:s verksamhet.

Enligt avtalet skall FKE genomföra en till Vattenfall riktad nyemission, varigenom Vattenfall för 8 milj. kr. blir ägare till 35 % av aktierna i FKE. I samband med emissionen skall FKE förvärva Vattenfalls aktier i Fagersta Energiproduktion AB för 6,5 milj. kr., vilket motsvarar aktiernas nomi-

nella värde. Kommunen och Vattenfall har vidare förbundet sig att lämna villkorliga delägarlån till FKE med 17,5 milj. kr. var.

Vattenfall räknar med att FKE från mitten av 1990-talet kommer att ge positivt ekonomiskt resultat och att ackumulerade skulder kommer att kunna återbetalas successivt. Den nu avtalade saneringen av Craboverket bedöms vara en god lösning för Vattenfalls fortsatta engagemang i Fagersta. Mot bakgrund härav hemställer Vattenfall om regeringens godkännande av huvuddragen i konsortialavtalet med Fagersta kommun.

Förvärv av aktier i Nynäs Energy Chemicals Complex NEX AB

Vattenfall har i skrivelse den 13 februari 1989 lämnat en redovisning av Vattenfalls planerade deltagande i det s. k. NEX-projektet, en anläggning i Nynäshamn för framställning av bl. a. elkraft och värme genom förgasning av fossila bränslen. Huvudman för projektet är för närvarande Nynäskombinatet NYKOMB AB (Nykomb), till lika delar ägt av Axel Johnson AB, AGA AB och SIB-Invest AB (tidigare Investeringsbanken).

Enligt de ursprungliga planerna skulle i första hand kemikalier, främst ammoniak, tillverkas vid NEX, varjämte värme och elkraft skulle levereras till Stockholms stad. Dessa planer är inte längre aktuella. Nykomb har därför tagit upp förhandlingar med Vattenfall och med Uddeholm Kraft AB (Uddeholm), ett helägt dotterbolag till AGA AB, om medverkan i projektet. Avsikten är att anläggningen skall byggas för full elproduktion redan från driftstarten.

I Vattenfalls skrivelse anförs att anläggningen kommer att baseras på beprövad förgasningsteknik. Olika typer av fossila bränslen kan användas utan avkall på miljöprestanda. Efter rening används gaserna för att driva en s. k. gaskombianläggning, bestående av en gasturbin och en ångturbin. Eleffekten beräknas till 280 MW. Syntesgas och ånga avses komma att levereras till Nynäsraffinaderiet. Diskussioner om hetvattenleveranser till Haninge kommun förutses också.

Vidare anförs att anläggningen avses komma att ägas och drivas av ett för närvarande av Nykomb helägt bolag, Nynäs Energy Chemicals Complex NEX AB (NEX-bolaget). Förhandlingarna har inriktats på att ägarmajoriteten i bolaget skall innehåsa av de två kraftföretagen Vattenfall och Uddeholm med 60 % resp. 30 % av aktiekapitalet och att Nykomb skall stå kvar med 10 %.

Enligt Vattenfalls bedömning kommer el från den planerade anläggningen att vara konkurrenskraftig med el från andra jämförbara nya elproduktionsanläggningar.

Vattenfall hemställer om medgivande att förvärva aktier i NEX-bolaget och att få disponera medel för aktieförvärvet och för andel i kostnader för projektering, markförvärv m. m. inom en ram på 300 milj. kr.

Vattenfall har den 15 februari 1990 inkommit med en kompletterande skrivelse i vilken redovisas vissa förändringar i NEX-projektet. Anläggningen väntas nu inte komma att leverera fjärrvärme till Haninge kommun. Motsvarande energimängd avses komma att utnyttjas på annat sätt, bl. a. som ökad ångleverans till raffinaderiet. Investeringskostnaden beräk-

nas i prisläget januari 1990 till 4 miljarder kronor. Investeringsbeslut väntas kunna fattas under andra halvåret 1990, under förutsättning att erforderliga tillstånd har meddelats. Anläggningen kan då tas i drift år 1994.

Vidare anmäls att ett samarbetsavtal mellan Nykomb, Uddeholm och Vattenfall har undertecknats i april 1989. I avtalet regleras parternas samarbete fram till en aktieöverlåtelse. Förhandlingar förs om ett konsortialavtal för det fortsatta samarbetet i NEX-bolaget.

Föredragandens överväganden

Försäljning av aktier i SwedeGas AB

Sedan år 1983 har staten genom Vattenfall varit huvudägare i SwedeGas AB. Vattenfall var ensam ägare av bolaget fram till år 1986, då aktier motsvarande sammanlagt 40 % av aktiekapitalet efter beslut av riksdagen (prop. 1985/86:91, NU 18, rskr. 174) överläts till tre utländska företag, nämligen Shell Gas B.V. (Shell), Den norske stats oljeselskap a. s (Statoil) och Dansk Olie og Naturgas A/S (DONG).

Som jag inledningsvis har nämnt fick regeringen våren 1989 riksdagens bemyndigande att medge Vattenfall att förvärva de utländska minoritetsdelägarnas aktier i SwedeGas, med sikte på att aktierna senare skulle överlätas till andra ägare. Avsikten var att en sådan omstrukturering av bolaget skulle underlätta bl. a. bearbetningen av den potentiella naturgasmarknaden i Mellansverige.

Under våren förvärvade Vattenfall Statoils och DONG:s aktieposter på resp. 15 % och 10%. Därmed kom Vattenfalls ägarandel att uppgå till 85 %. Som minoritetsdelägare återstår endast Shell med 15 %.

Vattenfall har i november 1989 redovisat resultatet av de förhandlingar om ägandet i SwedeGas som har förts under året med olika svenska intressenter. Preliminär överenskommelse har träffats med Sydkraft AB och AB Mellansvenska Naturgaskonsortiet (MNG) om att dessa två bolag skall av Vattenfall förvärva vardera 15 % av aktierna i SwedeGas. En tredje aktiepost på 15 % har reserverats för en industrigrupp vars sammansättning ännu inte är avgjord.

Vattenfall har sedermera anmält att det från Sydkrafts och MNG:s sida har förutsatts att SwedeGas aktiekapital i 1989 års bokslut skall vara intakt och att balanserade förluster skall ha eliminerats i bokslutet. Härfor krävs att bolaget tillförs ca 105 milj. kr. i form av aktieägartillskott. Regeringen har den 8 februari 1990 medgivit att Vattenfall lämnar ett tillskott motsvarande den statliga andelen i SwedeGas. Sedan också Shell har lämnat ett tillskott motsvarande sin andel kommer det av köparna ställda villkoret att ha uppfyllts. Enligt vad jag har erfarit har vid förhandlingarna om köpeskillingen för aktierna hänsyn tagits till dessa tillskott från de nuvarande aktieägarna. Den nu överenskomna köpeskillingen, 2 425 kronor per aktie, innebär att ersättningen till Vattenfall uppgår till totalt 345 milj. kr. för 45 % av aktiekapitalet.

Den av Vattenfall föreslagna aktieförsäljningen tar sikte på att ägarkret-

sen i SwedeGas skall innefatta, direkt eller indirekt, ett antal av de viktigaste intressenterna på den framtida svenska naturgasmarknaden. Inför den utbyggnad av ett nationellt gassystem som nu planeras har Vattenfall strävat efter en bred samverkan mellan statliga, kommunala och privata intressen. Det har framstått som särskilt viktigt att de stora användarna av gas ges ökat inflytande över och ansvar för besluten om inköp av gas och investeringar i ledningssystem m. m.

Sydkraft är ett börsnoterat kraftföretag i vilket ett antal kommuner i Sydsverige innehar aktiemajoriteten. Sedan flera år är Sydkraft en viktig aktör på gasmarknaden i egenskap av huvudägare i det regionala gasbolaget Sydgas AB, som distribuerar gas i delar av Skåne och Halland. Vidare planerar Sydkraft för utbyggnad av naturgasbaserad kraftproduktion i stor skala. Sydkraft har genom dotterbolaget United Fuel AB fört förhandlingar om egna gasinköp med leverantörer i Norge och Sovjetunionen. Avsikten är att Sydkraft efter ett inträde som ägare i SwedeGas skall bedriva inköpsverksamheten inom ramen för sistnämnda bolag.

I MNG ingår för närvarande Stor-Stockholms Energi AB (STOSEB), som ägs av Stockholms stad och 16 andra kommuner i regionen, och Mellansvenska Städernas Kraft AB, som ägs av de sex kommunerna Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Uppsala, Västerås och Örebro, samt de två privatägda kraftföretagen Uddholm Kraft AB och Gullspångs Kraft AB. Enligt vad jag har erfarit övervägs vissa ändringar i ägarkretsen med syfte att MNG:s roll som företrädare för kommunala naturgasintressen skall renodlas. I avvaktan härpå har en överenskommelse träffats mellan MNG och Svenska kommunförbundet av innebörd att MNG tills vidare skall kunna företräda även andra kommunala intressenter än de som är aktieägare i MNG.

Den tredje av de föreslagna nya ägarna, dvs. industrigruppen, har ännu inte formellt bildats. Avsikten är att denna grupp skall företräda främst enskild kraftindustri.

Efter de aktieöverlåtelse som föreslås av Vattenfall skulle aktierna i SwedeGas komma att fördelas enligt följande:

Vattenfall	40 %
Shell	15 %
Sydkraft	15 %
MNG/Kommungrupp	15 %
Industrigrupp	15 %

Den slutliga fördelningen av andelar mellan ägarna kan komma att avvika från den här angivna med några procentenheter, beroende bl. a. på hur industrigruppen utformas.

Jag anser att den föreslagna breddningen av ägandet i SwedeGas kommer att ge bolaget bättre möjligheter att lösa sina uppgifter i samband med den fortsatta naturgasintroduktionen. Ett direkt engagemang i bolaget av de intressenter som svarar för huvuddelen av den möjliga användningen av naturgas i Sverige får ses som en förutsättning för att en nationell gasmarknad skall kunna byggas upp inom överskådlig tid.

Enligt min mening utgör den oklarhet som allttjämt råder om samman-

sättningen av industrigruppen inget hinder för att erforderliga beslut fattas om genomförande av den nya ägarstrukturen. Sammansättningen av såväl denna grupp som kommungruppen kan komma att ändras framöver beroende t. ex. på att det tillkommer nya intressenter inför en planerad utvidgning av gassystemet. Sådana ägarförändringar skall ses som en intern fråga inom resp. grupp som inte föranleder någon ändring i förhållandet till övriga delägare i SwedeGas.

Den överenskommelse som nu har träffats innebär att staten genom Vattenfall inte längre skall vara majoritetsägare i SwedeGas. Detta har varit ett starkt önskemål från Sydkrafts och de kommunala intressenternas sida. Enligt min bedömning kan detta önskemål tillgodoses utan att något väsentligt statligt intresse åsidosätts. Jag finner det rimligt att statens ägarengagemang i SwedeGas minskas nu när verksamheten efter de första introduktionsåren har nått en viss omfattning. Genom att andra intressenter träder in som ägare reduceras också det ekonomiska risktagande och den finansiella belastning som en fortsatt ägarmajoritet i SwedeGas skulle kunna medföra för staten.

Med hänvisning till vad som har anförts förordar jag att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att medge Vattenfall att avyttra aktier i SwedeGas motsvarande upp till 45 % av aktiekapitalet i huvudsaklig överensstämmelse med den nyss angivna fördelningen mellan intressenter.

Vissa riktlinjer för SwedeGas fortsatta verksamhet har angivits i ett konsortialavtal varom principiell enighet nu råder mellan intressenterna. En redogörelse för det huvudsakliga innehållet i avtalet har lämnats i det föregående. Kraven på affärsmässighet i verksamheten betonas starkt, bl. a. när det gäller förräntning på investeringar i nya projekt. Enligt min uppfattning är konsortialavtalet förenligt med de allmänna riktlinjer för naturgasverksamheten som har fastställts av statsmakterna senast i samband med 1988 års energipolitiska beslut (prop. 1987/88:90, NU 40, rskr. 375) och som innebär bl. a. att verksamheten skall bedrivas på kommersiell grund.

Enligt konsortialavtalet skall SwedeGas verksamhet finansieras bl. a. genom lån eller tillskott från ägarna i förhållande till deras aktieinnehav. Det förutses ett betydande behov av insatser från ägarna under de närmaste åren, främst i form av ökning av aktiekapitalet. Det ligger i sakens natur att förluster uppkommer i uppbyggnadsskedet, även om verksamheten över investeringarnas livslängd uppfyller kraven på lönsamhet.

För Vattenfalls del uppskattas behovet av medel till aktiekapitalökningar m. m. i SwedeGas under treårsperioden 1990–1992 vid en ägarandel på 40 % till 560 milj. kr., fördelat på de tre åren med 200, 160 resp. 200 milj. kr. Vid beräkningen i budgetpropositionen (prop. 1989/90: 100 bil. 16 s. 131) av Vattenfalls investeringsplan och finansieringsplan för perioden har medelsbehovet för naturgasverksamheten utifrån nuvarande ägarandel på 85 % beräknats till 2 435 milj. kr., fördelat på de tre åren med 720, 465 resp. 1 250 milj. kr. Vid en minskning av Vattenfalls ägarandel till 40 % i enlighet med vad jag har förordat bör investerings- och finansieringsplanen justeras i motsvarande mån. Det ankommer på Vattenfall att inom de av

statsmakterna fastställda ramarna för investeringsverksamheten besluta om medverkan i ökning av aktiekapitalet i SwedeGas.

I konsortialavtalet stadgas att SwedeGas liksom hittills skall svara för bl. a. import av gas, för byggande och drift av stamledningar och lagringsanläggningar samt för försäljning till gasdistributörer och vissa större förbrukare, t. ex. kraftföretag.

Enligt min mening är en sådan organisation av gasverksamheten ändamålsenlig med hänsyn till de särskilda kraven under ett uppbyggnadsstadium. Hänsyn måste tas bl. a. till att gasföretagen skall kunna förränta de investeringar i anläggningar som har gjorts under detta stadium. En översyn av organisationen från effektivitets- och konkurrenssynpunkt bör emellertid genomföras när den svenska gasmarknaden har nått en större mognad. Därvid bör beaktas bl. a. strävandena inom EG att införa ett ökat mått av konkurrens på den västeuropeiska naturgasmarknaden.

Jag vill i detta sammanhang peka på att de koncessioner som regeringen hittills har lämnat för naturgasledningar enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar (rörledningslagen) gäller till den 30 juni 2012. Enligt min mening bör koncessioner som lämnas i fortsättningen ges en giltighetstid som inte sträcker sig längre än till nämnda tidpunkt. Härigenom kan statsmakternas handlingsfrihet bevaras i fråga om naturgasverksamhetens organisation på längre sikt. Det ankommer på regeringen att besluta om koncessioner enligt rörledningslagen. Jag vill erinra om att det redan nu finns bestämmelser i lagen — främst skyldigheten för koncessionshavare att på vissa villkor ombesörja transport genom ledningen åt annan — som tar sikte på att förhindra sådant missbruk av dominerande marknadsställning som möjliggörs av kontrollen över en rörledning.

Förvärv av aktier i AB Fagersta Kommuns Energiverk, m. m.

Vattenfall har sedan år 1983 engagerat sig i värmeproduktion i Fagersta kommun tillsammans med det av kommunen ägda AB Fagersta Kommuns Energiverk (FKE). Parterna är hälftendelägare i ett bolag, Fagersta Energiproduktion AB. Detta bolag har bildats för att uppföra och driva en fastbränsleledad hetvattencentral, Craboverket, som levererar värme till FKE. I likhet med många andra fastbränsleanläggningar har Craboverket sedan mitten av 1980-talet drabbats av stora förluster till följd av låga oljepriser. Förlusterna har fått täckas av ägarna. Dessa har också ställt borgen för lån till finansiering av anläggningen.

Den sanering av Fagersta Energiproduktion AB som nu har avtalats mellan kommunen och Vattenfall innebär i korthet att bolaget skall övertas av FKE och integreras med dess verksamhet, medan Vattenfall blir delägare i FKE med 35 % genom en riktad nyemission. Denna uppgörelse innebär bl. a. att Vattenfall får bättre möjligheter än hittills att påverka marknadsföringen och därmed även det ekonomiska resultatet av värmeleveranserna från Craboverket. Den nya ägarstrukturen stämmer också väl överens med Vattenfalls strävanden efter att bli ett energitjänstföretag i nära kontakt med marknaden.

Enligt uppgörelsen med Fagersta kommun skall Vattenfall betala 8 milj. kr. för de nyemitterade aktierna i FKE. Samtidigt skall Vattenfalls aktier i

Fagersta Energiproduktion AB överlåtas till FKE för det nominella värdet 6,5 milj. kr. Jag förordar att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande för dessa två led i uppgörelsen.

Prop. 1989/90: 125
Bilaga 11

Förvärv av aktier i Nynäs Energy Chemicals Complex NEX AB

Det s. k. NEX-projektet har sitt ursprung i planer från slutet av 1970-talet på ett industrikombinat i Nynäshamn i anslutning till Nynäsraffinaderiet. Projektet baserades på förgasning av kol med huvudsaklig inriktning på produktion av ammoniak m. fl. kemikalier. Även produktion av elkraft och värme ingick i planerna. År 1987 fick det särskilda bolag som bildats för projektet, Nynäs Energy Chemicals Complex NEX AB (NEX-bolaget), lokaliseringsstillstånd enligt dåvarande 136 a § byggnadslagen för en planerad anläggning.

Under de följande åren har projektet getts en ny inriktning under intryck av ändrade marknadsförhållanden. Elkraft har kommit att bli huvudprodukten. Därutöver förutses leveranser av vätgas och bränslegas, vissa industrigaser, svavel samt värme i form av ånga och hetvatten. Vidare har projektet fått en större flexibilitet på råvarusidan. Förutom kol skall tunga raffinaderirestoljor eller halvfast råolja av s. k. Orinocotyp kunna användas som bränsle i förgasningsprocessen. Genom tillkomsten av anläggningen väntas utsläpp av bl. a. svavel- och kväveoxider i Nynäshamnsområdet kunna minskas i förhållande till nuläget.

I mars 1989 har NEX-bolaget hos regeringen ansökt om ändringar i det tidigare lokaliseringsstillståndet i enlighet med den aktuella inriktningen av projektet. Bl. a. begärs tillstånd att i ett steg installera eleffekt om högst 280 MW och att som alternativ till kol få använda restoljor eller Orinocoolja. Prövningen av ärendet sker nu enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. (naturresurslagen, NRL). Koncessionsnämnden för miljöskydd har den 30 november 1989 tillstyrkt bifall till bolagets ansökan. Också Nynäshamns kommun har, efter beslut i kommunfullmäktige den 20 februari 1990, tillstyrkt projektet i dess aktuella utformning och tecknat ett exploateringsavtal med NEX-bolaget.

Mot bakgrund av den ändrade inriktningen av NEX-projektet har överläggningar förts om den framtida ägarstrukturen. Det har framstått som lämpligt att företag inom kraftindustrin övertar huvudansvaret för projektet. Det föreslås att Vattenfall och ett enskilt kraftföretag, Uddeholm Kraft AB, skall träda in som ägare i NEX-bolaget med 60% resp. 30% av aktierna. Den nuvarande ägaren, Nynäskombinatet NYKOMB AB, skall stå kvar med 10%. Parterna har träffat ett avtal som reglerar samarbetet dem emellan fram till tidpunkten för en aktieöverlåtelse. Avsikten är att parterna senare skall träffa ett konsortialavtal om verksamheten i NEX-bolaget.

Vattenfalls engagemang i NEX-projektet grundas på det beräknade framtida behovet av produktionskapacitet för fasta elleveranser. Med hänsyn bl. a. till avvecklingen av två kärnkraftsblock räknar Vattenfall med att det kommer att behövas ett visst tillskott av ny kapacitet i kraftsystemet från mitten av 1990-talet. I Vattenfalls investeringsplan för

treårsperioden 1990–1992 ingår en betydande utbyggnad av värmekraft med kombicykelanläggningar baserade på naturgas eller förgasning av andra fossila bränslen. NEX-projektet är ett av tre stora projekt som redovisas i planen. Investeringsbehovet för NEX beräknas i planen till totalt ca 3 700 milj. kr., varav för de tre åren 1990–1992 350, 1 100 resp. 1 700 milj. kr. Vid en effekt av 280 MW el väntas NEX-projektet ge ett produktionstillskott av ca 1,7 TWh om året.

Vid anmälan av Vattenfalls investeringsplan i budgetpropositionen (prop. 1989/90: 100 bil. 16 s. 130) hade föredraganden ingen erinran mot att bl. a. NEX-projektet togs med i planen. Regeringen har föreslagit riksdagen att godkänna planen.

I den nu aktuella framställningen begär Vattenfall medgivande att förvärva aktier i NEX-bolaget. I en kompletterande skrivelse har den totala investeringskostnaden angetts till ca 4 000 milj. kr. i prisnivån januari 1990. Om en överenskommelse träffas med de andra intressenterna beräknas ca 300 milj. kr. komma att behövas för köp av 60% av aktierna i bolaget och för projektering, markförvärv m. m. Vid ett investeringsbeslut under andra halvåret 1990 väntas anläggningen kunna tas i drift år 1994.

Jag anser att Vattenfall nu bör ges möjlighet att fortsätta förberedelserna för ett deltagande i NEX-projektet. Det planerade aktieförvärvet är av en sådan omfattning att riksdagens medverkan behövs. Jag förordar att regeringen hos riksdagen begär bemyndigande att medge förvärvet.

Som jag har nämnt prövas för närvarande frågan om lokaliseringstillstånd för NEX-projektet enligt 4 kap. NRL. Ett beslut av riksdagen och regeringen i frågan om aktieförvärvet innebär självfallet inte att tillståndsprövningen föregrips. Motsvarande gäller vid statsmakternas ställningstagande till Vattenfalls investeringsplan, som regelmässigt innefattar projekt för vilka tillståndsprövning alltså pågår.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att medge att statens vattenfallsverk avyttrar aktier i SwedeGas AB enligt vad jag har förordat,
2. godkänna vad jag har anfört om investerings- och finansieringsplan för Vattenfallkoncernen för åren 1990–1992,
3. bemyndiga regeringen att medge att statens vattenfallsverk avyttrar aktier i Fagersta Energiproduktion AB för 6 500 000 kr.,
4. bemyndiga regeringen att medge att statens vattenfallsverk förvärvar aktier i AB Fagersta Kommuns Energiverk för 8 000 000 kr.,
5. bemyndiga regeringen att medge att statens vattenfallsverk förvärvar aktier i Nynäs Energy Chemicals Complex NEX AB enligt vad jag har förordat.

Förteckning

över utgiftsanslag som regeringen begär på tilläggsbudget II
till statsbudgeten för budgetåret 1989/90.

<i>II. Justitiedepartementet</i>		
F7	Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital, <i>reservationsanslag</i>	6 760 000
H5	Allmänna val, <i>förslagsanslag</i>	12 400 000
<i>III. Utrikesdepartementet</i>		
D2	Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet, <i>reservationsanslag</i>	8 700 000
<i>V. Socialdepartementet</i>		
A2	Utredningar m. m., <i>reservationsanslag</i>	3 240 000
G12	Omställningsbidrag till hundskolan	2 500 000
<i>VI. Kommunikationsdepartementet</i>		
A2	Utredningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	3 100 000
<i>VII. Finansdepartementet</i>		
C2	Investeringar m. m., <i>reservationsanslag</i>	230 000 000
F10	Kompensation för arbetsmiljöavgift, <i>förslagsanslag</i>	280 000 000
<i>VIII. Utbildningsdepartementet</i>		
C4	Bidrag till studieförbunden m. m., <i>förslagsanslag</i>	10 800 000
F9	Bidrag till Svenska riksteatern, <i>reservationsanslag</i>	6 000 000
<i>X. Arbetsmarknadsdepartementet</i>		
A2	Utredningar m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 650 000
D13	Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergs- lagen och norra Sveriges inland, <i>reservationsanslag</i>	158 600 000
E3	Åtgärder för invandrare, <i>reservationsanslag</i>	2 700 000
<i>XI. Bostadsdepartementet</i>		
B12	Byggnadsforskning, <i>reservationsanslag</i>	34 000 000
<i>XIII. Civildepartementet</i>		
B12	Bidrag till studiecirklar om den offentliga sektorn, <i>reservationsanslag</i>	10 000 000
<i>XIV. Miljö- och energidepartementet</i>		
A2	Utredningar m. m., <i>reservationsanslag</i>	6 400 000
B1	Statens naturvårdsverk, <i>förslagsanslag</i>	295 000
	Summa	777 145 000

